

”POLKUJA, JOIDEN PÄÄSSÄ NÄKYI HENTO VALO”

– vanhempien osallisuus ja kokemusasiantuntijuus
lastensuojelussa

Perhekuntoutuskeskus Lauste ry
Kasper – Kasvatus- ja perheneuvonta ry

Moniäänisiä kirjoituksia
Asiakkaasta kumppaniksi ja
Vanhempien ääni lastensuojeluun
-hankkeista 2020–2022

Alkusanat

Kirjoittaja toimii hankepääällikkönä Perhekuntoutuskeskus Lauste ry:n Asiakkaasta kumppaniksi -hankkeessa.

Minttu Kallio

Tämä julkaisu on kahden STEA:n vuosina 2020–2022 rahoittaman hankkeen, Asiakkaasta kumppaniksi ja Vanhempien ääni lastensuojeluun, yhteinen julkaisu. Kolmen vuoden aikana näissä kahdessa hankkeessa on suunnistettu kohti asiakasvanhempia osallistavampaa ja vanhempien kokemustietoa kuulevampaa lastensuojelua.

Lastensuojelun perustehtävä on suojella lapsia ja turvata heidän oikeuksiaan. Lastensuojelun tehtävä on myös pyrkiä tukemaan vanhempia ja huoltajia heidän kasvatus- ja huolenpitoitehtävissään.

Tämä kaikki ei lastensuojelun jännitteisellä kentällä, johon liittyy vastuita ja päätäntävaltaa, ole aina ristiriidatonta. Tuen tai avun tarpeessa olevan lapsen tai nuoren parasta pyrkii miettimään yhtäaikaista ammattilaiset, vanhemmat, lapsi tai nuori itse – jokainen omine kokemuksineen, käsityksineen, tunteineen, arkitietoineen ja tieteellisin tietoineen. Parhaimmillaan tästä seuraa jaettua ymmärrystä ja myönteistä muutosta. Huonossa tapauksessa tilanteet johtavat vastakkainasetteluun ja muurien pystyttämiseen – niin vanhempien kuin ammattilaisten mukaan tähän väsyvät kaikki.

Lastensuojelun kokemusasiantuntijoiksi koulutautuneet vanhemmat ovat läpikäyneet lastensuojelun asiakaskokemuksensa ja heillä on keskeistä tietoa siitä, mikä heitä ja heidän perhettään

on auttanut. Heillä on halua vaikuttaa siihen, että vanhemmat nähtäisiin lastensuojelussa entistä enemmän ratkaisuina, ei ongelmina. Tässä on mielestäni yksi keskeinen avain lastensuojelun ajankohtaisiin haasteisiin: vanhempien asiantuntijuutta tarvitaan ammattilaisten asiantuntijuuden rinnalle kehittämään lapsia ja nuoria entistä paremmin suojelevia ja tukevia keinoja ja rakenteita.

Julkaisulla haluamme kunnioittaa sitä arvokasta, yhteiskuntavastuullista työtä, jota lastensuojelun kokemusasiantuntijavanhemmat yhdessä eri alojen ammattilaisten kanssa ovat tehneet tavoitteenaan rakentaa aiempaa vaikuttavampaa lastensuojelua.

Julkaisussa luodaan katsausta molempien hankkeiden alkujuuriin, jotka löytyvät New Yorkin lastensuojelussa tapahtuneesta muutostyöstä. Hankkeissa mukana olleet vanhemmat tuovat mukaan omia kokemuksiaan niin vanhempina kuin kokemusasiantuntijoina. Kehittämistyössämme mukana olleet ammattilaiset tuovat esiin havaintojaan kokemustiedon ja -osaamisen mahdollisuuksista lastensuojelussa.

Olemme valtavan kiitollisia jokaiselle toiminnassa mukana ollelle vanhemmalle ja ammattilaiselle. Kiitos sinnikkydestä, avarasta mielestä, sydämellisestä työstä, rohkeudesta.

Sisällys

- 2 Alkusanat**
Minttu Kallio
- 5 Soihtu on syttynyt!**
Ulla Nissinen
- 6 Havahtuminen!**
Seppo Sauro
- 7 Transforming New York City's Child Welfare System**
David Tobis
- 9 Havaintoja yhteiseltä oppimismatkalta kokemuskumppaneiden kanssa**
Anna-Maria Isola
- 10 Kohtaamisia polun varrella**
Kirsikka, Tuula, Hannele, Ani, Ansku, Heli, Mira K
- 15 Isot laivat kääntyvät hitaasti**
Mareena Heinonen
- 16 Kokemuskumppani-toiminta Naantalın lastensuojelussa**
Liisa Hankavuori
- 17 Kokemusasiantuntijavanhempi osana lastensuojelun systeemistä tiimiä**
Marjo ja Pia Kurola
- 18 Millaista on olla äiti, kun kasvatuskumppanina on (avohuollon) lastensuojelu?**
Pia Köpsi

Asiakkaasta kumppaniksi -hanke 2020–2022:

- Perhekuntoutuskeskus Lauste ry:n koordinoima hanke
- Tavoitteena vahvistaa lastensuojelussa olevien perheiden vanhempien osallisuutta ja tuoda kokemustietoa ammattilaistiedon rinnalle lastensuojelupalveluihin ja niiden kehittämiseen.
- Hankkeessa on kehitetty kokemuskumppanikoulutusmalli, joissa lastensuojelupalveluissa perheidensä kanssa olleista vanhemmista koulutetaan vaikuttajia, kehittäjäkumppaneita ja vertaistukihenkilöitä lastensuojeluun.
- Hanke on saanut STEA:lta jatkorahoituksen vuosille 2023–2025.

Vanhempien ääni lastensuojeluun-osallisuushanke 2020–2022:

- Kasper -Kasvatus- ja perheneuvonta ry:n koordinoima hanke
- Tavoitteena kerätä ja tuoda esille vanhempien kokemuksia lastensuojelusta, lisätä vanhempien osallisuutta ja valmentaa kokemusasiantuntijoita.
- Hankkeessa on kehitetty SOIHTU -valmennusta, joka on lastensuojelussa perheidensä kanssa olleille vanhemmille suunnattua kokemusasiantuntija- ja tukihenkilövalmennusta.

Kehittäjäkokemusasiantuntija **Sari Lähde** on toteuttanut työssään Asiakkaasta kumppaniksi -hankkeessa valokuvaprojektin syksyllä 2022. Julkaisun kuvat ovat osa Lähteen taiteellista työtä.

"Valokuvaprojekti haastaa yhteiskunnassa syntyneen stereotypian ja sen negatiiviset sävyt lastensuojelun asiakasvanhemmuudesta. Syntynyt stigma on kohtuuton taakka kantaa lapsestaan syvää huolta jo valmiiksi kantavalle vanhemmalle.

Projektin aihe koskettaa henkilökohtaisesti minua niin vanhempana kuin kokemusasiantuntijana.

Valokuvien haluan vaikuttavan siihen, että jokainen lastensuojelun asiakasvanhempikin tulee kuulluksi ja nähdyksi ennen kaikkea ihmisenä ja tasavertaisena henkilönä tässä yhteiskunnassa – niin kuin jokainen ihminen tässä maailmassa ansaitsee."

Kuvissa esiintyvät henkilöt edustavat lastensuojelun asiakasvanhempia.

Soihtu on syttynyt!

Projektisuunnittelija, SOIHTU-valmentaja
Vanhempien ääni lastensuojeluun -hanke

Ulla Nissinen

Yksi vierailu voi olla käännteentekevä. Seppo Sauro kirjoittaa tässä julkaisussa David Tobisin vierailusta Suomessa syksyllä 2018. Tätä puheenvuoroa oli kuulemassa myös joukko yhdistyksemme työntekijöitä. Mutkat suoristaen... yhtä kasperilaisten New Yorkin matkaa ja läpimennyt hankehakemusta myöhemmin meillä oli tullilla osallisuushanke, jonka yhtenä tavoitteena oli valmentaa vanhempia kokemusasiantuntijoiksi lastensuojeluun. Syttyi SOIHTU, jossa olen saanut olla mukana sen alkukipinästä täyteen roihuun saakka. SOIHTU-valmennuksesta muodostui kokonaisuus, jossa vanhemmilla on ollut mahdollisuus käsitellä omia kokemuksiaan, saada tietopohjaista oppia ja päästä jo valmennuksen aikana toimimaan kokemusasiantuntijan tehtävissä.

On ollut suuri kunnia työskennellä vanhempien kanssa, kuulla heidän kokemuksiaan lastensuojelusta ja tarinoita elämästä. Olen päässyt todistamaan myös vertaisuuden voimaa. Olen saanut oppia elämästä, sen arvokkuudesta ja haavoittuvaisuudesta. Lukuisia kertoja olen saanut liikuttua ja

tulla kosketetuksi. Yhdessä olemme saaneet olla viemässä kokemustietoa ammattilaisille sekä alan opiskelijoille, ja se jos joku on ollut vaikuttavaa!

Kiitos rakkaat soihtulaiset, teistä jää pysyvä jälki sydämeeni. Ja ilman valmentajapariani Päivikki Mysirlakista SOIHTU olisi sammunut jo matkalle, sillä yhteisellä työllä ja innostuksella saimme soihtun roihuamaan! En voi liikaa korostaa sitä, kuinka suuri merkitys meidän valmentajien yhteistyöllä ja keskinäisellä kunnioituksella on ollut siihen, että valmennuskokonaisuuksiin saatiin niin turvallinen ja lämminhenkinen tunnelma. Tähän toivon kaikkien kiinnittävän huomiota työskennellessä kokemusasiantuntijoiden parissa. Omalla kohdallani on nyt aika luovuttaa SOIHTU ja siihen liittyvät työtehtävät seuraaviin käsiin. Tämä aiheuttaa haikeutta, sillä työtehtäväni SOIHTU-valmennuksen parissa on ollut yksi työurani merkityksellisin. Toivon sydämestäni asiakasosallisuuden ja kokemusasiantuntijuuden leviävän lastensuojeluorganisaatioissa entistä laajemmalle tulevien vuosien aikana.

Havahtuminen!

Kirjoittaja on tehnyt Lupa auttaa! -hankkeen pyynnöstä vuonna 2018 selvitystyön New Yorkin lastensuojelun toimintamalleista liittyen vertaistuen uudelleenlaiseen järjestämiseen lastensuojelussa.

Seppo Sauro
Sosiaalineuvos

Eläkeläinen istuu lastensuojelupäivillä Turussa syksyllä 2018. Lastensuojelua koko työelämä, hiukan pitkästyttää. Onko tämä jo kuultu ja nähty. Mikään ei oikein muutu, prosessit ovat hallussa, tilastot huononevat. Hyvinvointivaltion vaikea ongelma “wicked problem”.

Yksi päivien pääluennoitsija, prof. David Tobis, juoksuttaa faktoja New Yorkista. Huostaanotot ovat pudonneet 20 vuodessa lähes neljännekseen. Yli 8 miljoonan kaupungissa on paremmat luekmat kuin Suomessa. Havahdun ja alan kuunnella. Avainilmiönä on koulutettu kokemusasiiantuntija. Paarialuokan asiakkaista ja perheistä on tullut kumppaneita. Järjestelmä on haastettu!

Iltapäivällä oli kokous Varsinais-Suomen Lapen (Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma) väen kanssa. Siellä ihmettelin tätä lisää. Hankeagentti Pekka Kuru vieressäni mutisi ”lähde Nykkiin selvittämään asiaa”. Kuuden viikon päästä istuin koneessa matkalla New Yorkiin viiteen kokoukseen, jotka David Tobis oli järjestänyt. Tämän mahdollisti Varsinais-Suomen Lape-hanke.

Joka toinen päivä kokous ja joka toinen päivä museo. Hämmäntävä kokonaisuus. Nolotti kertoa Suomen tilastoista ja vastailla heidän ihmetyksiinsä huostaanottoluvuistamme. ”Miksi te toimitte noin, eihän huostaanoton jälkeen mikään ole enallaan. Totta kai on tilanteita, joissa se on ainoa

vaihtoehto, kuten silmitön väkivalta tai hyväksikäyttö mutta...”

Alku oli hankalaa heilläkin. Vahva epäily vanhempien kyvyistä tai kokemusasiiantuntijoiden mahdollisuuksista vaikuttaa tilanteeseen. Juridisia ongelmia jne. ”tässä on ihan tarpeeksi hommia ilman näitäkin”. Mutta vähitellen työ alkoi puhua puolestaan. Kunnallinen oikeusaputoimisto The Bronx Defenders totesi, etteivät he haluaisi ottaa yhtään tapausta hoitaakseen ilman koulutettua vertaistukea.

Vanhemmissa ja lähipiirissä oleva voima on haettava esiin ja valjastettava avuksi. Lähipiiriä voidaan laajentaa – ei kaikkien tarvitse olla sukua. Heistä on siihen kokemusasiiantuntijan avulla. Ei tämä ongelmitta onnistu, mutta voi onnistua.

Tästä sai alkunsa idea STEA:n tukemasta hankkeesta työnimellä ”Sivullisesta kumppaniksi”, josta muotoutui Perhekuntoutuskeskus Lauste ry:n ”Asiakkaasta kumppaniksi” -hanke. Samankaltaisin New Yorkin aatteiden hengessä syntyi myös toinen STEA:n rahoittama hanke, Kasper -kasvatus- ja perheneuvonta ry:n ”Vanhemman ääni lastensuojeluun -osallisuushanke. Tulokset ovat lupaavia, ongelmat tuttuja. Työtapaaja pitää muuttaa. New Yorkissa muutos kesti 20 vuotta. Mutta se oli mahdollista.

Transforming New York City's Child Welfare System

David Tobis was the executive director of the Child Welfare Fund which supported parent-led reforms in New York City

By David Tobis, Ph.D. (Dmtobis@gmail.com)

The child welfare system in New York City dramatically improved. In the early 1990s New York had one of the worst child welfare systems in a developed country. Almost 50,000 children were in foster care. When a child was found to be abused or neglected, 40% of the time nothing was done—the child was not removed and the family received no assistance. There was a higher rate of abuse of children in foster care than in the general population. At that time, parents had few rights and almost no voice in shaping programs and policy.

Today there are fewer than 8,000 children in foster care in New York. Many more families receive services that prevent child removal. Parents have excellent legal representation when they are at risk of child removal. Parents now play a role in designing programs and shaping public policy. And many parents in the system have a parent advocate—someone who had a child removed from their care, reunited with the child, and been trained to be an advocate to help other parents going through what they went through.

How did these dramatic changes happen? In the early 1990s, a small foundation, the Child Welfare Fund, provided grants to empower parents to participate in child welfare decisions in three major areas: 1) **Training:** Parents with child welfare experience were trained as advocates to help other parents through peer-to-peer support. Parent advocates attended initial child safety conferences to make sure parents' voices were heard, their needs were expressed and if possible, a safety plan was developed for the child to remain home safely. 2) **Consciousness raising:** Work was undertaken to change social workers' views of parents. Most parents love their children but have been demonized because of their poverty. Parents wro-

te their stories and presented their recommendations in Rise magazine (Risemagazine.org). Parents spoke in public forums to present their experience and recommendations. Parents and social workers were given public awards when they worked valiantly to unite children and families. 3) **Organizing:** Parents worked as grass roots and community organizers to push the child welfare system to change to meet their needs.

It took 25 years for the changes to be fully implemented and institutionalized. The collaboration of parents and their allies—social workers, lawyers, foundations, government officials and staff in social service agencies—brought about the changes. Nevertheless, New York City's child welfare system still has significant problems—too many families are investigated when assessments and support are what they need. Too few mental health, housing and substance abuse programs are available. And disproportionality—racism—still pervades child welfare decision-making. But a transformation took place that lowered the number of children in foster care by more than 84% with no increase in reports of abuse or neglect. The government saved money with fewer children in care. And families remain together.

The example of New York City has now spread to a dozen other countries, with Finland leading the way with its parent advocacy programs, Asiakkaasta kumppaniksi ja Vanhemman ääni lastensuojeluun. The International Parent Advocacy Network (parentadvocacy.net), led by parents with lived child welfare experience working with their allies, is providing assistance to parents and organizations throughout the world to increase the participation and power of parent so child welfare systems meet their needs rather than punish them for their poverty.

Havaintoja yhteiseltä oppimismatkalta kokemuskumppaneiden kanssa

Kirjoittaja on ollut mukana Asiakkaasta kumppaniksi -hankkeessa tutkijana ja vanhempien tarinoiden kuulijana kokemuskumppaneiden koulutusryhmissä. Hän työskentelee erikois-
tutkijana Turun yliopistolla sosiaalityön oppiaineessa sekä johtavana tutkijana Terveyden ja
hyvinvoinnin laitoksella Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke -Sokrassa.

Anna-Maria Isola

Rakastamieni tutkimuspapereiden keskelläkin olen aina tuntenut kutsumusta ihmisten pariin – ja toisin päin. Vuonna 2020 olin aloittelemassa virkavapauttani varsinaisesta työstäni ja siirtymässä Turun yliopistolle sosiaalityön oppiaineeseen tutkijaksi, kun Asiakkaasta kumppaniksi -hankkeen päällikkö soitti minulle. Emme tunteneet Tatu Moision kanssa ennestään.

– Olisiko kehittämänne osallisuusindikaattori käytettävissä hankkeessamme, hän kysyi.

– Totta kai, minä vastasin ja jatkoin:

– Mutta ottaisitteko minutkin sinne hetkeksi mukaan?

– Tietenkin, hän vastasi.

Olen helposti innostuva ja uskon myönteisiin sattumiin, mutta toisinaan olen surkean ujo. Jokin puhelussa kuitenkin sai minut heittäytymään hetkeen, josta muodostui oppimismatka.

Otin hankkeessa itselleni tarinatädin roolin. Tehtävänäni olisi räätälöidä osaksi kokemuskumppanikoulutusta malli, jonka avulla osallistujat voisivat työstää omaa kokemustaan lastensuojelun asiakasvanhempina. Kokemusosaamisen ytimessä on se, että omat kokemukset alkavat jäsentyä kokonaisuudeksi, tositarinaksi. Se auttaa tunnistamaan hahmottomiksi jääneitä kohtia ja ottamaan etäisyyttä omaan kokemukseen.

Kanssani mallin kehittämistä jatkoi kokemuskumppaniksi valmistunut Sanna Saarto, joka myös jatkoi jälkeeni tarinamentorina. Malli muotoutui melko yksinkertaiseksi. Koulutuksen alkuvaiheessa osallistujille kerrottiin tarinatyöskentelystä. Kun osallistujat oli jaettu omiin pienryhmiin, jokainen osallistuja varasi noin tunnin kahdenkeskisen ajan tarinamentorilta.

Oman tarinan jäsentämisen lisäksi koulutuksessa opeteltiin kuuntelemaan muiden tarinoita ja kunnioittavaa liittymistä niihin. Eräs osallistuja muotoili kokemuskumppanin suurimman kehitystehtävän näin: Miten oppia siihen, että osaisi puhua omasta kokemuksesta tavalla, joka ei ole neuvova ja joka antaisi asiakasvanhemmalle tilaa löytää omat ratkaisunsa?

Varsinaisessa työssäni opastan hankekehittäjiä dokumentoimaan kehittämistyönsä erilaiset vaiheet ja todentamaan toiminnan vaikutukset. Ilman dokumentaatiota ja todisteita mikään hyväksitty havaittu toimintamalli ei leviä vaan kehittämisprosesseista syntynyt tieto jää hiljaiseksi, kunnes vaimenee tyystin. Näiden oppien mukaisesti tarinatyöskentely myös kuvattiin Innokylään. ([Lastensuojelun kokemuskumppanin tarina | Innokylä \(innokyla.fi\)](#))

Kuten tyypillisesti muutenkin elämässä tapahtuu, Asiakkaasta kumppaniksi -hankkeessa sovitin erilaisia rooleja yhteen. Olin vapaaehtoisena ja töissä. Kerroin omista kokemuksistani äitinä, mentoroin tarinatyöskentelyssä, yhteiskehittelin mallia ja lopulta pääsin myös tutkimaan. Tutkijana antoisinta ja luultavasti myös kinkkisintä ovat eettiset kysymykset, koska niihin ei voi lukita viimeistä vastausta. Oppimismatkallani kokemuskumppaneiden kanssa ryhdyin miettimään, miten oikein on ottaa omiin nimiin sellaisia tutkimuslöydöksiä, joissa olen toiminut pääasiassa kokemusten suodattimena, dokumentoijana ja kirjaajana sekä ennen kaikkea tulkkina arjen ja akateemisen maailman välillä. Suurimpana oppina aion ottaa mukaani yhteistutkijuuden ja soveltaa sitä tulevaisuuden töissäni.

Lastensuojelun asiakasvanhempien kokemuskumppanuus : Onnistumisia ja oppeja (julkari.fi)

Isola, Anna-Maria & Leikonniemi, Ani & Mäkinen, Kirsi & Moision, Tatu (2023) Lastensuojelun muutostarpeet asiakasvanhempien kertomana ja kokemuskumppanuus ratkaisuna. Yhteistutkijuuden näkökulma. Ilmestyy Johanna Kiilin, Kaisa Malisen ja Johanna Moilasan toimittamassa ja Vastapainon kustantamassa kirjassa, joka käsittelee lasten, nuorten ja perheiden kokemustietoa.

Kohtaamisia polun varrella

Kirjoittajat ovat kokemuskumppanikoulutuksen tai SOIHTU -valmennuksen käyneitä vanhempia.

Kohtaamisen tiloja

Kirsikka

Kokemusasiantuntijuuskoulutuksen ja kokemusasiantuntijuuden myötä oma kokemukseni lastensuojelun asiakkuudesta on muuttunut. Ammattilaisten kanssa tehtävän yhteistyökokemuksen, vertaistuen sekä itselle vastaanotetun tuen myötä en tunne enää taistelevani yksin tuulimyllyjä, ymmärtämättömyyttä ja osallisuuden puuttumisen kokemusta vastaan. Yhdessä olemme enemmän.

Olen tarvinnut myös omaa trauman purkua ja tunnetyöskentelyä; terapiaa, erilaisia luovia ja läsnä olevia menetelmiä. Ajattelen, että tarvitsemme eh-

dottomasti enemmän tiloja, joissa lastensuojeluun liittyvät ammattilaiset, kokemusasiantuntijat ja -kumppanit sekä tukihenkilöt voivat kohdata. Tarvitsemme myös enemmän oikeanlaista tukea vanhemmille sekä ylipäänsä vanhemmuuteen, ennen ja jälkeen sijoituksen. Tarvitsemme yhteiskunnan, joka toimii yhteistyössä laajemmalla ymmärryksellä. Häpeä ja stigma lastensuojelun asiakkuudesta on aika päivittää nykypäivään traumaymmärryksellä niin ammattilaisten kuin asiakkaiden taholla. On aika lunastaa ihmisyyttä, haavoittuvuus, empatia.

Kokemuskumppanuus on antamista ja saamista

Hannele A-H

Olen toiminut kokemuskumppanina kahdelle lastensuojelun asiakasvanhemmalle nyt jo jonkin aikaa. Olen saanut huomata, miten kokemuskumppanina toimiminen ei ole vain antamista, vaan myös saamista. Tunne siitä, miten oman kokemuksen kautta voi tukea toista ihmistä tuo myös omille kokemuksille uudenlaista merkitystä.

Lastensuojeluasiakkuudessa on aina kyse vaikeista asioista, jotka herättävät lapsen vanhemmassa paljon erilaisia tunteita: epätoivoa, syyllisyyttä, pelkoa ja toivottomuutta. Tunteet voivat myös olla toivoa paremmasta ja ehkä helpotustakin, siitä että joku tulee avuksi, kun omat voimat eivät enää riitä, vaikka kuinka haluaisi kaikkein parasta lapselleen. Tunteiden vuoristorata, jota lastensuojelun

asiakasvanhempi käy läpi, on raskasta ja usein koko elämää hallitsevaa. Vaikka olisi ystäviä ja läheisiä, ei heidänkään päälle voi jatkuvasti kaataa sitä kaikkea, mitä huolineen ja pelkoineen käy läpi.

Kokemuskumppani on ihminen, joka ymmärtää miltä tuntuu ihminen, joka on käynyt läpi samoja vaikeita asioita, ihminen joka on olemassa juuri sitä varten, että hän kuuntelee, pohtii yhdessä, kulkee rinnalla tai tulee mukaan tueksi lastensuojeluviranomaisten tapaamiseen. Itse uskon vakaasti, että kokemuskumppanuudella ja sen antamalla vertaistuella on tärkeä merkitys vanhemman jaksamiseen. Kukaan ei jaksakaan yksin ja vanhemman jaksamisella on iso merkitys myös lapselle, koska jaksava vanhempi kykenee olemaan paremmin se vanhempi, jota lapsi tarvitsee.

Soihtu-valmennuksesta vertaistukityöhön

Tuula Helin-Aydin

Olen käynyt huostaanotetun lapsen vanhempana Soihtu-valmennuksen ja toiminut sen jälkeen tukihenkilönä lastensuojelun asiakasvanhemmille. Tukihenkilönä olen tavannut vanhempaa arjen ja käytännön asioissa, hänen toiveitaan kuunnellen. Olen antanut tietoa muun muassa sosiaalitoimen käytännöistä, palveluista ja laista. Olen kulkenut vanhemman mukana sosiaalitoimen palavereissa ja kannustanut häntä

vaatimaan asioissaan ammatillista monitoimijuutta. Pysin työskennellessäni pitämään kaikkien perheenjäsenten puolia. Autan vanhempaa tunnistamaan tuen tarpeitaan ja tuon esiin erilaisia tukitoimia. Pysin huolehtimaan siitä, että asiakasvanhempi ymmärtää hänen saamansa tukitoimien merkityksen, lastensuojelutoimien lailliset perusteet ja lain kohdat.

Kohtaamisen sylissä on yhteistyön mahdollisuus

Heli Koivula

Hyvä, yhteyttä vahvistava kohtaaminen voi tapahtua hetkessä, ohimennen vaihdetussa tervehdyksessä tai hymyssä. Useimmiten se vaatii kuitenkin aikaa. Näin on etenkin silloin, kun tilanteessa on läsnä voimakkaita tunteita tai käsillä oleva asia on haastava.

Kiireessä katoaa kykymme keskittyä kuulemaan, säntäillessä sanotut sanat sotkeutuvat sekamelskaksi. Minä, asiakasvanhempi, toivonkin, että sinä, ammattilainen, tohdit pysähtyä, rauhassa istua alas ja kysyä, mitä minä kuormani kanssa eniten kaipaisin? Toivon, että ehdit olla aivan hiljaa, avata korvasi ja aidosti kuunnella. Kohdata katseltasi kääntämättä ne vaikeimmatkin tunteet ja kokemukset, jotka silloin ovat totta. Pysyt rinnallani, kannattelet rauhassa inhimillistä hätää ja tuskaa, hengität kanssani sitä hetken kevyemmäksi kantaa. Olet kiirehtimättä tunteen edelle, neuvoihin tai ratkaisuihin.

Toivon sinulle herkkyyttä pysähtyä huomamaan erityisesti ne hetket, joissa kohtaamista ei ta-

pahdu. Hetket, joissa voimakkaat tunteet heräävät ja yhteys ihmisten välillä tulee haastetuksi tai katkeaa kokonaan. Toivon, että tunnistat silloin omat tunteesi, voit rauhoittaa mielesi ja kiinnostua kokemuksestani. Toivon, että tiedät miten yhteyttä voi lähteä vahvistamaan tai rakentamaan uudelleen. Ilman yhteyttä ei ole ymmärrystä, yhteistyötä, edistystä, onnistumisia. Kun inhimillisen ihmisyyden keinoin on rakennettu turvallinen yhteys, silta, jonka varassa on mahdollista työskennellä eteenpäin, on ammattiosaamisen voima suuri.

Olen saanut kokea, miltä tuntuu, kun tulee suurimman hätänsä hetkellä rauhallisesti, myötätuntoisesti kuulluksi, siis heikoimmillaan nähdyksi, ymmärretyksi ja hyväksytyksi. Se on kokemus siitä rakastavasta katseesta, jota me kaikki tarvitsemme. Tämän kauneimman vuorovaikutuksessa tapahtuvan kokemuksen tuoman turvan soisin jokaiselle. Sen varassa voi tuntea itsensä kipunsakin kanssa kokonaiseksi ja ehjäksi. Kohdatuksi.

Ihminen ihmiselle

Ansku K

Lastensuojelussa vanhemman kanssa työskennellessä vanhemman kuuleminen, kohtaaminen ihmisenä ja ymmärtäminen ovat avainasioita. Erityisesti kriisiytyneessä tilanteessa erilaiset tunteet jylläävät päässä ja vanhempi voi tuntea itsensä aliarvostetuksi ja epäonnistuneeksi. Kovassa tunnemyrskyssä ajatuksien ja tunteiden pukeminen sanoiksi on haastavaa, ellei jopa mahdotonta. Vanhemman voi olla vaikea saada asiaansa sanotuksi. Näin ainakin itse koin.

Kriisitilanteissa vanhemmalle pitäisi pystyä kertomaan miten asiat etenee, mitä tukea on mahdollista saada ja mitkä ovat tarkalleen ottaen tavoitteet, joihin pääsemällä tilanne etenee tai ratkeaa. Jos työntekijän kommunikointi vanhemman kanssa takkuu, tulee helposti väärinymmärryksiä ja tätä

kautta kommunikointi kärsii entisestään. Myös vanhemman oma mielikuva työntekijän valta-asemasta voi saada vanhemman puolustuskannalle, jolloin rakentava keskustelu ei toimi.

Kokemuskumppaniksi kouluttautuneena ajattelen, että kokemuskumppani voi olla juuri oiva apu tilanteissa, joissa työntekijän ja vanhemman keskinäisessä kommunikoinnissa on ongelmia. Koen, että itse olisin hyötynyt tällaisesta tulkista, joka on käynyt saman läpi silloin, kun itselläni oli koko elämä sekaisin. Silloin, kun tuntui epärealistilta, ettei minua kuunneltu ja kaikki, mitä tein oli väärin. Silloin, kun työntekijät vaihtuivat usein ja minusta tuntui, ettei minua kohdattu ihmisenä vaan tekstinä paperissa. Kohdataan ja kohdatkaa asiakasvanhemmat ihmisinä, tasa-arvoisina ihmisinä.

Kohtaavan yhteistyön voima

Ani

Mistä työntekijän ja asiakkaan välinen kohtaamattomuus voi johtua ja miten aitojen kohtaamisten syntymistä voidaan edesauttaa?

Lastensuojelun tulisi olla joukkuelaji, jossa kaikki osalliset tähtäävät lapsen edun toteutumiseen. Valitettavasti työn arjessa kohdataan ajoittain myös toinen urheilumaailmasta tuttu ilmiö, keskinäinen kilpailu ja vastakkainasettelu. Yksikään itseään arvostava ja omaan työhönsä panostava työntekijä ei tietenkään halua asiakassuhteisiinsa vastakkainasettelua. Sitä ei kaipaa myöskään oman perheensä asioita hoitava asiakas. Miksi asiakassuhteissa silti välillä päädytään kentän vastakkaisiin pätyihin? Onko syynä kohtaamattomuus?

On vaikeaa kohdata toinen, jos emme puhu samaa kieltä. Yhteistyö voi olla sujuvaa vain, jos dialogi rakentuu oikealla tavalla eri ammattikieliä puhuvien ammattilaisten ja asiakkaan välille. Jokaisen ammattikunnan tulisi osata luopua omaan ammattikieleensä perustuvista tulkinnoista ja ottaa asiakkaan kieli yhteiseksi kieleksi asiakas kohtaamisissa. Vaikuttavan sosiaalityön edellytyksenä on

voimavarakeskeinen, suunnitelmallinen, vuorovaikutuksellinen, asiakasta osallistava työtapo, jonka toteutuksesta vastaa ammattitaitoinen työntekijä, joka tutkii myös omaa työtötään.

Voimaannutin itseni lastensuojelun kokemuskumppaniksi voidakseni toimia yhdistävänä tekijänä asiakasvanhemman ja viranhaltijan välillä silloin, kun yhteistyö kangertelee. Me kokemuskumppanit olemme tukena myös silloin, kun asiakasvanhempi yksinkertaisesti kaipaa tukea, jota kii-reinen lastensuojelun työntekijä ei ehdi halustaan huolimatta antaa. Teemme töitä sen eteen, että lastensuojeluprosesseissa lähennyttään etäännyttämisen sijaan. Työntekijä elää asiakasperheiden elämän arjessa, muttei jokainen asiakasperhe elä lastensuojelun työntekijöiden elämän arjessa.

Mitä omalla kohdallasi tarkoittaa luottamuksen saavuttaminen? Tiedämme, että luottamus lisää avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja dialogisuutta. Onhan työsi ytimessä kunnioittava, keskustelevala ja ratkaisukeskeinen vuorovaikutus? Kohtaavassa yhteistyössä on voimaa!

Ymmärrystä, yhteisöllisyyttä ja yhteistä kieltä vertaisuudesta

Kirjoittaja on osallistunut asiakasvanhempana Asiakkaasta kumppaniksi -hankkeen järjestämään Vanhemmalta vanhemmalle -vertaistuki-ryhmään ja saanut yksilöllistä vertaistukea kokemuksumppanina toimivalta vanhemmalta.

Mira K

Vertaistuessa merkityksellisintä on ollut kokemus kuulluksi tulemisesta, ja hyväksyntä. Oma elämäntilanteeni aiheutti ainakin itselleni täydellisen tuntemuksen erillisyydestä, siitä etten kuulu tähän yhteiskuntaan, en kuulu mihinkään ja elämäni on täysin merkityksetöntä. Tuntui, että olen outo ja viallinen, ettei kukaan ymmärrä. Vertaistuen löytäminen sai tämän tunteen väistymään ja löysin suunnan sille, että onnistuin askel kerrallaan kääntämään kokemuksiani niiden häpeämisen sijaan voimavarakseni. Siinä avainsanoina toimivat ymmärrys ja yhteisöllisyys, joita vain vertaiset pystyvät toisilleen tarjoamaan. Tämän tunteen parhaimmassa tapauksessa vertaisryhmässä koettu tuki voi saada ja sai itselleni aikaan.

Itselläni on myös oma vertaistukihenkilö. Ilman häntä olisin saattanut kadottaa oman ääneni kaikkien ammattilaisten jalkoihin, joiden kanssa kieli, jolla ääneen puhutaan samoista asioista on yhteinen, mutta henkinen kieli taitaa kuitenkin olla täysin eri. Ilman vertaistuen kokemusta en istuisi tänään, tässä tuolilla, kirjoittamassa tätä tekstiä. Liioiteltua ei ole sanoa, että saattaisi jopa olla, etten edes hengittäisi.

Toivoisin, että jokainen ammattilainen ja jokainen ihminen vain muistaisi ihan oikeasti olevansa vertainen toinen toisilleen erilaisista elämänkokemuksista huolimatta. Olen joskus kuullut sanonnan ”se, joka on synnitön, heittääköön ensimmäisen kiven.” Meidän kaikkien tehtävä on tehdä tästä maailmasta paikka, jossa jokainen saa kokea näitä asioita, joita vertaistuki tarjoaa.

Isot laivat kääntyvät hitaasti

Kirjoittaja on työskennellyt yli kymmenen vuotta lastensuojelun kokemusasiantuntijana Kasper – Suomen Kasvatus- ja perheneuvonta ry:ssä. Hän on toiminut konsultoivana ja kannustavana tukena molemmille julkaisun hankkeille koko kolmivuotisen kehittämistyön ajan.

Mareena Heinonen

15 vuotta sitten koko lastensuojelu oli minulle täysin vieras, ”joitain muita” koskeva. Sitten elämämeni toisin kuin olin osannut ajatella ja lapseni huostaanotosta tuli osa meidän perheemme tarinaa.

Onnekkana löysin vertaistuen pariin ja sen kautta nousi esiin kokemusten kirjavuus ja sattumanvaraisuus. Taustat ja tilanteet perheissä olivat monenlaisia, mutta niin olivat myös kokemukset palveluista ja ammattilaisten kohtaamisista. Sattumanvaraisuus palveluiden määrässä ja laadussa sekä kohtaamisissa tuntui turhautavalta. Lisää polttoainetta turhautuminen sai omista kokemuksista ja niin syntyi halu tuoda ongelmia ja kokemuksia päivänvaloon ja vaikuttaa, saada aikaan muutosta.

Alkuun se oli haparoivaa, vastaus kutsuun ja rohkeus mennä paikalle. Löysin muita, samalla ajatuksella liikkeellä olevia ja yhdessä aloimme etsiä tilaisuuksia ja verkostoja, joista käsin pääsisimme vaikuttamaan. Kokemusasiantuntijuus nosti päättään päihde- ja mielenterveyspalveluissa ja lasten-

suojelussakin nuorten osalta. Vanhempina meihin kohdistui paljon ennakkoluuloja, mutta hyvät kokemukset lastensuojelun nuorista kokemusasiantuntijoista toimivat avuksemme. Samoin pikkuhiljaa kasvanut joukko ammattilaisia, jotka uskalsivat meitä kuulla. Usein silti tuntui, että koitamme kääntää valtamerilaivaa pienestä kanootista käsin.

Reilu 10 vuotta myöhemmin, joulukuussa 2019, olin ollut jo joitain vuosia Kasper ry:ssä palkattuna kokemusasiantuntijana. Olimme viettämässä järjestömmme virkistyspäivää, kun tuli tieto, että STEA on myöntänyt rahoituksen kahdelle vanhempien osallisuuteen keskittyvälle hankkeelle. Hetki oli niin merkittävä, että muistan jopa huoneen tuoksun. Tiesin, että kanootin melomisella on ollut merkitystä.

Nyt noin kolme vuotta laivastoamme on rakennettu isommaksi, vahvemmaksi ja vakaammaksi. Edelleen työtä on paljon, jotta suuri laiva kääntyy ja löytää paremman suunnan, mutta jo aikaan saadut muutokset auttavat uskomaan muutoksen mahdollisuuteen.

Kokemuskumppani-toiminta Naantalissa lastensuojelussa

Kirjoittaja on ollut mukana Asiakkaasta kumppaniksi -hankkeen kehittämistyössä yhteistyökunnan edustajana ja hankkeen ohjausryhmän jäsenenä. Hän on toiminut perhe- ja vammaispalvelujen päällikkönä Naantalissa sosiaali- ja terveystalveissa.

Liisa Hankavuori

Toiminnan kehittäminen Naantalissa

Naantalissa lastensuojelu on ollut mukana Asiakkaasta kumppaniksi -hankkeessa pilotoimassa kokemuskumppanitoimintaa Varsinais-Suomessa. Naantalissa sosiaalipalveluilla on hyviä kokemuksia vertaistuesta etenkin päihde- ja mielenterveystyössä, ja tämän innoittamana kiinnostuimme kokemuskumppani-toiminnasta.

Syksyllä 2021 kokemuskumppanitoiminta eteni Naantalissa lastensuojelussa uudelle tasolle, kun Naantalille nimettiin oma kehittäjäkokemuskumppani, joka osallistuu tiimin kehittämiseen ja kokemuskumppani-toiminnan edistämiseen. Olemme saaneet häneltä paljon hyviä näkökulmia muun muassa systemiseen työhön.

Pilotoinnin aikana asiakasvanhemmat eivät ole oma-aloitteisesti ottaneet yhteyttä kokemuskumppaniin, vaikka ajatus vertaistuesta onkin heistä kuulostanut hyvältä ja tarpeelliselta. Lastensuojelun asiakasvanhempien arjessa on usein useita samanaikaisia kuormitustekijöitä ja runsaasti erilaisia palveluja. Arjen ollessa tapaamisten täyteistä ja vaativaa, voi uuden, tarpeellisenakin pidetyn, kontaktin luominen tuntua raskaalta. Myös koronalla saattoi olla merkittävä vaikutus vanhempien aktiivisuuteen.

Naantalissa kokeilimme toimintamallia, jossa kehittäjäkokemuskumppani voi tulla asiakkaan kanssa ennalta sovitusti mukaan asiakkaan ja työntekijän tapaamiseen kertomaan toiminnasta ilman, että asiakkaan on vielä tarvinnut tehdä päätöstä siitä, haluaako oman kokemuskumppanin. Kokemuskumppani saattoi myös olla yhteydessä asiakkaaseen puhelimitse toiminnan esittelemiseksi. Tämä madalsi selvästi asiakkaiden kynnystä kokeilla toimintaa. Perhetyöntekijä Anna-Kaisa Kortelainen on ollut aktiivisesti mukana toiminnassa ja hän kertoi havaintonaan seuraavaa: ”Suosisin jatkossakin tapaa, jossa työntekijänä toimin alkuun yhteyshenkilönä kokemuskumppanin ja asiakkaan välillä. Tämä selvästi edesauttoi palvelun käynnistymistä verraten siihen, että ensimmäinen yhteydenotto olisi jäänyt yksin asiakkaan vastuulle.”

Luottamuksenluoja ja sillanrakentaja

Kokemuskumppani on näyttäytynyt Naantalissa ennen kaikkea luottamuksenluojana ja sillanrakentajana asiakkaan ja työntekijän välillä. Hän on ollut paitsi kuuntelija myös kertonut asiakkaalle omista kokemuksistaan muun muassa siitä, kuinka on uskaltanut ottaa apua ja tukea vastaan, ja mitä myönteisiä vaikutuksia tällä on ollut hänelle itselleen ja hänen perheelleen. Hän on omalla kokemuksellaan rohkaissut asiakasvanhempia puhumaan rohkeasti ja avoimesti työntekijälle tilanteestaan sekä toiveistaan, ja tämän myötä palvelut ovat vastanneet paremmin asiakkaan ja hänen perheensä tarvetta. Yhteistyö kokemuskumppanin kanssa on ollut hyödyllistä ja näkökulmia antavaa myös työntekijöille.

Esihenkilönä havaitsin pilotin aikana, että toiminnan ylläpitäminen edellyttää aktiivisuutta ja pitkäjänteisyyttä myös esihenkilöltä. On tärkeää, että kehittäjäkokemuskumppani tai muu toiminnan yhteyshenkilö osallistuu säännöllisesti lastensuojelun tiimin tapaamisiin ja kertoo toiminnasta. Naantalissa näyttäytyi erityisen toimivana, että kehittäjäkokemuskumppani toimi myös asiakkaiden kokemuskumppanina.

Kokemuskumppanit osaksi systeemiä tiimiä

Naantalissa lastensuojelussa olemme sitoutuneet toiminnan jatkamiseen ja haluaisimme hyödyntää kokemuskumppaneita entistä enemmän niin asiakkaiden tukena kuin erilaisissa rooleissa oman kokemuksensa asiantuntijoina. Olemme sopineet, että kehittäjäkokemuskumppanin on mahdollista asiakkaan luvalla osallistua systemiseen tiimiin yhtenä näkökulman tuojana ilman, että kumppani muutoin työskentelee asiakkaan kanssa. Tätä emme kuitenkaan ole vielä päässeet käytännössä kokeilemaan ja toivon, että tämä tavoite toteutuisi pian.

Kokemusasiantuntijavanhempi osana lastensuojelun systeemistä tiimiä

Kirjoittajat työskentelevät Espoonlahden lastensuojelun moniammatillisessa työryhmässä kokemusasiantuntijavanhempana ja johtavana sosiaalityöntekijänä. Espoonlahdella on tehty ennakkoluulottomasti työtä kokemusosaamisen hyödyntämiseksi julkisissa lastensuojelupalveluissa.

Marjo, Pia Kurola

Espoonlahden lastensuojelussa työskentelee kokemusasiantuntijavanhempi. Hänen yksi viikoittaisista työtehtävistään on osallistuminen systeemisen tiimeihin yhtenä tiimin jäsenenä. Tässä kokemusasiantuntijavanhemman ja työyhteisön ajatuksia yhteistyöstä.

Kokemusasiantuntijana systeemisessä tiimissä

Systeemisen työotteen tiimeihin osallistuminen kokemusasiantuntijan näkökulmasta on ollut minulle tärkeää. Koen kokemusteni kautta pystyväni tuottamaan olennaista näkökulmaa sekä tietoa ammattilaisille. Tulen kuulluksi ja mielipiteitäni ja tietoani arvostetaan avoimesti. Tämä on rohkaissut minua ratkaisukeskeisempään ajatteluun sekä selkeämpään ulosantiin. Koen olevani etuoikeutettu päästessäni mukaan tekemään näin arvokasta ja tärkeää työtä alan eri ammattilaisten rinnalla.

Työskentely on nostanut omat vaikeat kokemukseni merkityksellisiksi. Tämä työ on konkretisoinut häpeällä väritetyt tapahtumat normaalmaksi osaksi elämääni. En olisi aiemmin uskonut menneiden raskaiden vastoinkäymisten koituvan tänä päivänä joidenkin samassa tilanteessa olevien

asiakkaiden mahdolliseksi hyödyksi – joissain tapauksissa keskusteltuna jopa eteenpäin vieviksi tekijöiksi.

Kokemusasiantuntijavanhemman tuoma lisäarvo työyhteisölle

Lastensuojelun systeemisissä tiimeissämme kokemusasiantuntija on voinut vahvistaa työntekijöidemme omaa näkemystä ja ajatuksia sekä toisissa hetkissä auttaa ajattelemaan laatikon ulkopuolelta ja näkemään tilanteita eri näkökulmasta. Yhdessä keskustellen kokemusasiantuntija on voinut tuoda työyhteisölle esille uusia asioita arvioitavaksi asiakkaan tilanteesta. Kokemuksen kautta on voinut tulla esille uusia palveluita, joita on voitu lähteä kartoittamaan perheen tilanteen helpottamiseksi. Työntekijä voi saada myös vinkkiä, kuinka asiakkaan tilanteessa kannattaisi lähteä etenemään pulmatilanteen ratkaisemiseksi. Koska asiakas ei aina pääse tai halua osallistua systeemiseen tiimin, tällöin kokemusasiantuntijan rooli on ollut erityisen tärkeä. Kokemusasiantuntijavanhempi on voinut tuoda esille erinomaisia hypoteeseja sekä asiakkaan näkökulmasta että omien kokemusten kautta.

Millaista on olla äiti, kun kasvatuskumppanina on (avohuollon) lastensuojelu?

Kirjoittaja on kokemuskumppanikoulutuksen käynyt vanhempi

Pia Köpsi

Tullessani kahdeksantoista vuotta sitten ensi kerran äidiksi käynnistyi myös lastensuojeluasiakkuus, joka myöhemmin kasvoi kasvatuskumppanuudeksi. Millaista on kasvattaa lasta kahdeksantoista vuotta yhdessä lastensuojelun kanssa, kun vuosiin mahtuu kehitysvaiheita aina vauva-ajasta pikkulapsi-ikään leikki-ikään varhaiseen kouluikään ja nuoruusikään. Myös oma kasvuni on kulkenut vaiheet nuoruudesta aikuisuuteen ja alkaneeseen keski-ikään. Kaksi vuosikymmentä on vaihtunut eli lähes puolet elämästäni. Ihmisiä on tullut ja mennyt, mutta me olemme pysyneet.

Lopuksi

Niin, millaista on olla äiti, kun kasvatuskumppanina on lastensuojelu kahdeksantoista vuoden ajan? Turhautumista, raivoa, vihaa, ärtymystä, taistelua, kohtaamattomuutta, väsymystä, kärsimättömyyttä, epätoivoa, pettymystä, iloa, kärsivällisyyttä, oivaltamista, oppimista, toiveikkautta, uskoa, onnistumisia, kohtaamisia, kiitollisuutta. Lopulta kuitenkin aivan tavallisen epätavallista elämää. Kuten kai elämä on. Nuoreni on levittämässä vahvaksi kasvaneita siipiään. Minullakin on asiat hyvin. Siitä voi kiittää ja olla kiitollinen.

Anteeksi

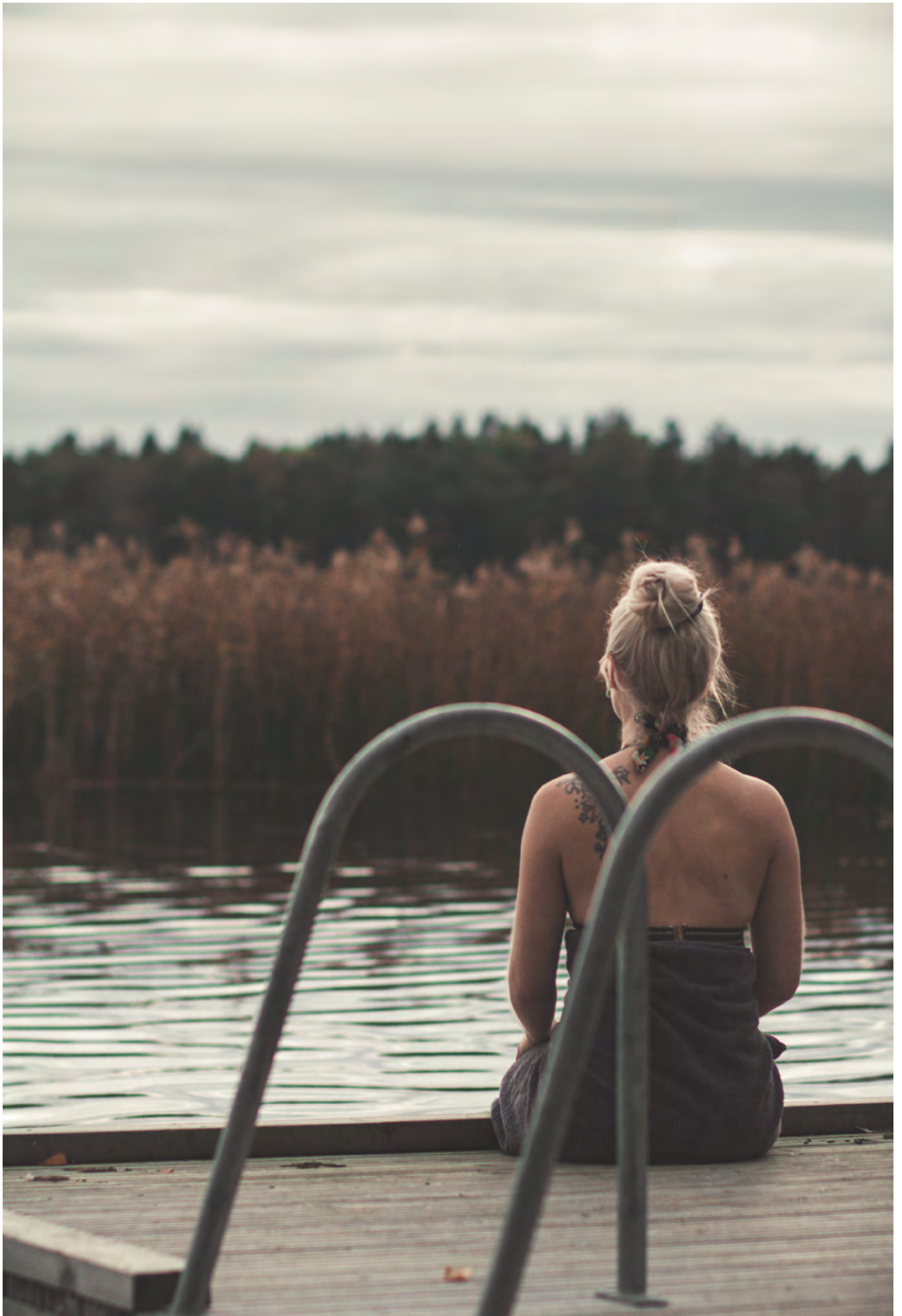
Anteeksi, että en ollut sellainen äiti kuin olisit tarvinnut ja ansainnut.
Anteeksi, että elämämme oli ennakoimatonta.
Anteeksi, että sinä jouduit kantamaan huolta huomisesta.
Anteeksi, että minulla oli niin kiire todistella muille olevani kelvollinen äiti.
Anteeksi, että en hyväksynyt ja ymmärtänyt keskeneräisyyttäni.
Anteeksi, että sinun lapsuutesi oli minun selviytymistäni.
Anteeksi, että en kyennyt luomaan sinulle turvallista lapsuutta.
Anteeksi, että kantamani traumat siirtyivät sinun kannettaviksesi.
Anteeksi, että olin sokea tarpeillesi.
Anteeksi, että kysymyksesi jäivät vaille vastauksia.
Anteeksi, että suutuin sinulle.
Anteeksi, että jouduit löytämään keinoja selviytyä.
Anteeksi, että vastasin hyökäten auttajille, jotka näkivät ja halusivat auttaa.
Anteeksi, että kasvoin vanhemmaksi niin hitaasti.
Anteeksi, että jouduit odottamaan.

Kiitos

Olen kiitollinen, että lastensuojelu kulki rinnallasi ja rinnallamme 18 vuotta.
Olen kiitollinen niistä mahdollisuuksista, joita olen saanut tarjotakseni sinulle kodin.
Olen kiitollinen siitä tuesta ja avusta, joka sen on mahdollistanut.
Olen kiitollinen siitä, miten upea ihminen sinusta on kasvanut.
Olen kiitollinen siitä, miten rehellinen ja rohkea olet.
Olen kiitollinen siitä, miten paljon olet minulle opettanut.
Olen kiitollinen, että löysin rohkeuden ja rehellisyyden.
Olen kiitollinen, että olen kasvanut vanhemmaksi, joka näkee sinut.
Olen kiitollinen, että saan olla äitisi.

Toivon

Tulevaisuudelta toivon, että voin olla turvasatamasi missä ikinä kuljetkin.
Toivon, että osaat ja rohkenet pyytää apua, kun sitä tarvitset.
Toivon, että laitat itsesi etusijalle ja pidät huolta itsestäsi.
Toivon, että saan silti pitää huolta sinusta.
Toivon, että tutustut ja luotat itseesi, arvostat itseäsi.
Toivon, että löydät ympärillesi kannustavia ihmisiä.
Toivon, että saat kukoistaa.
Toivon, että voit olla minusta ylpeä.

Elämä on nyt mennyt näin.

Se on kulkenut näitä polkuja.
Kuljettanut minua.

Minä olen kulkenut elämäni polkuja.
Mutkaisia ja kivisiä.
Suorempia ja tasaisempia.

Polkuja, joita olen itse valinnut.
Polkuja, joille sattuma on minut saattanut.

Polkuja, jotka eivät johtaneet mihinkään.
Joiden päässä ammotti tyhjiys.

Polkuja, joita pitkin päädyin kiertämään ympyrää.
Niitä, joita palasin tästä hetkestä menneeseen aikaan.
Ja niitä, jotka kuljettivat arjessa askeleen ja toisen verran eteenpäin.

Polkuja, joilla toinen kohtasi toisen hellästi ja varoen.
Polkuja, joilla törmäyksen voima pysäytti haukkomaan henkeä.

Polkuja, jotka veivät kohdattujen kanssa vastakkaisiin suuntiin.
Ja polkuja, joiden varrella vierelläni kulki hetken matkaa lempeästi toinen.

Polkuja, joiden päässä näkyi hento valo.
Valo, josta lähemmäs päästessä oli jäljellä vain himmenevä hehku.

Olen kulkenut polkuja, jotka eivät päättyneet koskaan.
Polkuja, joiden varrelta mukaani kertyi kuormaa.
Niin paljon ja niin vaativaa, että toivoin uskaltavani luovuttaa.

Olen saanut kulkea polkuja,
joiden varrella alkoivat vähitellen silmut aueta, tuoksut vahvistua.
Polkuja, joita kulkiessa alkoi kuulua lempeä laulu.
Lupaus turvasta.
Lohdusta.
Perille pääsystä.
Perille tähän hetkeen.

Heli Koivula, 2022